

LBRIS

We know
books

SILVAN D. IONESCU

SILVAN DESPRE SILVAN

Memorii rătăcite

Selecția textelor, a ilustrațiilor, note, cronologie și prefață de Adrian-Silvan Ionescu

CORINT
ISTORIE
AUTORI ROMÂNI
—2023—

CUPRINS

<i>Predoslovie la niște amintiri părintești sau Întâlnirea cu tata</i>	
de Adrian-Silvan Ionescu	5
<i>Notă asupra ediției</i>	17
1 – Scurtă autobiografie	19
2 – Amintiri din copilărie, adolescență, școală	21
3 – Ani de liceu	115
4 – Studii în Germania	151
5 – Armată și război	203
6 – Varia	217
7 – Părerii despre artă și creație	291
8 – Muzicieni	309
9 – Scriitori, gazetari, excentrici	322
10 – Viață cotidiană și greutăți (în socialism și... după)	503
<i>Cronologie</i>	533

SCURTĂ AUTOBIOGRAFIE

Născut în comuna Dobrun, din fostul județ Romanați (din Oltenia), astăzi desființat și trecut la județul Olt. Anul nașterii 1909, luna iulie, ziua 30. Tatăl, inginer petrolist cu studiile făcute la München (Germania). Mama, fată de proprietar cu moșie în Dobrun.

Silvan D. Ionescu, clase primare în Oltenia (primele două), restul claselor primare în județul Prahova: Băicoi și Câmpina. Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești. Bacalaureat în anul 1929. Colegi de serie (nu de clasă): Aurel Broșteanu, Paul Constantinescu, Fory (Cristofor) Etterle.

Am debutat cu desene în anul 1927 la revista *Să nu te superi că te-njur*, editată de compozitorul Ionel Fernic. După câțva timp, revista s-a numit *Să nu te superi că glumesc* și, în cele din urmă, *Să nu te superi*. Schimbarea numelui revistei [se făcuse] forțat de protestele autorităților locale și politice, care erau crunt înjurate de Ionel Fernic, gazetar talentat și colțos. Mai târziu [a fost] nevoit să părăsească orașul Ploiești, și a devenit aviator și parașutist.

Eu, elev de liceu, de frică să nu afle directorul cine face desenele și să nu mă elimine din liceu, iscăleam MIMU I.

În toamna anului 1929, după ce luasem bacalaureatul, tatăl meu, văzând că eu înclin să mă înscriu la Arta dramatică, să mă fac actor, sau să urmez Belle-Artele, să ajung pictor, mi-a făcut bagaje și m-a expediat în Germania, la Fabrica de materiale de sondaje (de făcut sonde petroliere) „Alfred Wirth”, în orașul Erkelenz, la limita nordului, la granița cu Olanda. Aici am făcut practică de simplu muncitor,

un an de zile. Practica era obligatorie pentru a fi primit la Politehnică. În anul 1930 am fost înscris la Technische Hochschule din Berlin-Charlottenburg, secția Arhitectură. În Germania, arhitectura se învață la Politehnică!

La recomandarea profesorului de plastică de la Politehnică, am fost admis să frecventez Kunst-Akademie. Aici am urmat cursul de *anatomie*, desenul după modele vii (și frumoase!), adică nuduri etc.

În anul 1935 am terminat Technische Hochschule Berlin-Charlottenburg, cu diploma de Inginer-Arhiect¹. Totodată, am căpătat recomandarea de a-mi face și teza de doctorat cu tema „Vechiul sat oltenesc”. Întors în țară, am început să studiez arta și construcțiile caselor din Oltenia, din sud și din nord.

În 1937 am făcut armata la Geniu. Terminând stagiul militar, am fost angajat la Firma RIMMA și am proiectat locuințe (vile) și, numit diriginte de șantier, Fabrica de armament de la Mărgineanca-Plopeni, din jud. Prahova.

Am fost apoi concentrat la Reg. 5 Pionieri din Focșani. A început războiul și am fost combatant pe front, la secția distrugerii. Lucram cu trotil la distrugerea de poduri, căi ferate, gări, cazemate. Am terminat războiul cu gradul de sublocotenent. Astăzi sunt veteran de război cu gradul de căpitan.

În timpul ocupației de arhitect am făcut sistematizări locale și teritoriale în întreaga țară.

Ca grafician am colaborat, din 1937, la *Universul Literar*, condus de fiul lui Stelian Popescu. Alte colaborări: revistele *Teatrul*, *Vremea* cu Vladimir Donescu, *Ordinea*, *Cronica Literară*, *Luceafărul*, *Contemporanul* etc. etc.

Expoziții personale și de grup...

(Foi volante nedatate)

Silvan D. Ionescu

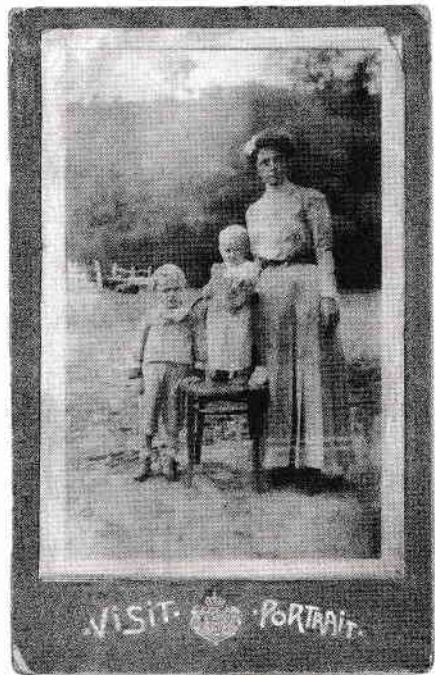
¹ Diploma a fost emisă la 27 februarie 1936.

AMINTIRI DIN COPILĂRIE, ADOLESCENȚĂ, ȘCOALĂ

București, 30 iulie 1975

Astăzi, 30 iulie 1975, am împlinit 66 de ani.

M-am născut în comuna Dobrun, județul Romanați, la 30 iulie 1909, ora 9 dimineața, așa scrie în certificatul de naștere. În anul acela cred că era calendarul cel vechi, și numele mi s-a trecut după ziua respectivă, adică Silvan. De fapt, în calendar era [Sfinții] Sila și Silvan; iar Dumitru după numele tatălui meu. Tata-mare, Tătaia, cum îi spuneam noi, a spus: Silvan Ionescu va fi un nume frumos. Acest lucru l-am aflat de la Mama. Tot Mama mi-a spus odată: „Cu tine m-am chinuit mult”, adică a fost o naștere grea.

Teodora Ionescu împreună cu primii născuți,
Ninel și Mimu-Silvan (pe scaun), Dobrun.
Fotografie de Constantin Hristescu, cca 1910

Mogoșoaia, Casa de Creație, 18 septembrie 1975

Copilăria am petrecut-o la Dobrun, la Câmpina și la Redea; părinții m-au purtat și prin Germania, când a fost tata la studii, la München, Neue-Strelitz¹, Berlin și alte orașe pe care nu le știu. La Neue-Strelitz, povestea mama că odată, plimbându-mă cu căruciorul și văzând că vine un echipaj cu patru cai, în care se afla Gross-Herzogul², m-a luat în brațe și a răsturnat căruciorul. Gross-Herzogul a oprit, s-a dat jos și, salutând respectuos, s-a adresat mamei spunându-i că nu trebuia să se sperie, că ei nu dădeau peste noi.

Teodora Mihaescu, măritată cu ing.
Dumitru Ionescu, mama lui Silvan Ionescu,
fotograf necunoscut

În Germania am avut și o bonă care se numea Frau Hase; începusem să vorbesc și o rugam: „*Frau Hase, Peitsch an binden*” (*Dnă Hase, făceți-mi un bici!*). Auzind un pescar strigându-și marfa, am început și eu să strig ca el „*Fisch!*” și mult timp o țineam cu *Fisch! Fisch!*, strigând brusc și strident și mama nu știa ce am; până i-a explicat Frau Hase că imit strigătul pescarului.

Prin anul 1936 sau chiar mai înainte, am găsit la conacul nostru din Dobrun o ilustrată înfățișând Domul din Berlin, trimisă de mama bunicului, în care scria „Lui Mimișor i-au crescut doi dințișori”. Acasă mi s-a spus totdeauna Mimu, după numele nașului meu Mimo Demetrian, mare moșier din Caracal.

Prin anul 1930 mă aflam în fața Domului din Berlin, aveam 21 de ani și mă gândeam, cu melancolie, la ilustrata despre care am vorbit.

(Caiet universitar cu coperti albastre)

¹ Neustrelitz, în landul Mecklenburg-Pomerania Inferioară.

² *Gross-Herzog* = mare duce.

29 octombrie 1981

Amintiri din copilărie

Dobrunul e așezat la 4 km distanță de malul drept al Oltețului. Drumul Caracal-Balș merge paralel cu Lunca Oltețului și „dealurile”, cum numeam noi povârnișurile care mărginesc (geografic) câmpia înaltă a Romanișului. Dobrunul se înșira și el ca și alte sate în lungul drumului pe care locuitorii îl numeau „linie”. „Jeși diseară pe linie?”, adică pe drumul satului, sau „Fugiți, măi copii, de pe linie că vă calcă căruțele”. Pe „linie” am alergat și noi cu roatele unei biciclete vechi, demontată și fără lanț și fără roată dințată, și fără pedale, găsită în podul atelierului de reparat mașina de treierat, fără să știm cui o fi aparținut vreodată. Și ce muncă depuneam noi, cei trei frați și alți copii din sat până reușeam să montăm roțile pe un cadru lipsit de osii! Căutam crăci potrivite, rotunde, și așezam roțile, legându-le cu sfoară. Și-apoi, țin-te, nene, joacă: unul pe bicicletă iar ceilalți ținând echilibrul în stânga și în dreapta, până se rupeau surcelele și munca era luată de la capăt. Odată am găsit, însă, fier rotund potrivit și osiile au prezentat mai multă siguranță.

Locul de joacă era „linia” cuprinsă între conacul nostru din măgură și casa noastră din vale, sau numai până la fântână, adică circa 50 de metri. Coborârea de pe măgură se făcea în mare viteză și de multe ori se solda cu căderea celui de pe bicicletă, dacă vreunul dintre susținătorii lăturalnici nu fusese în stare să țină pasul cu accelerația vehiculului.

Prietenii de joacă erau, de obicei, Ionel al popii și Costea al popii, apoi venea Ion a lui Velcu din colț („colț” era o uliță lăturalnică drumului principal), Fițu al Tulicăi, Ică al lui Nea Niță cârciumaru, Ion al Oanței, cel mai sărac din sat. Câteodată venea și George al lui Cati a lui Mateescu (acesta avea cârciumă).

Mă gândesc ce s-a ales din toți acești prieteni din verile frumoase din Dobrun? Ionel Dumitrescu, fiul popii Filip, a urmat școala normală, dar nu-i plăcea învățătura și o dată sau de mai multe ori a fugit de la școală și s-a înhăitat cu niște hoți, și nu știu ce isprăvi a făcut. Bietul popa Filip s-a luptat până l-a dus, cu chiu-cu vai, și mai ales cu plocoane la director, până în clasa a șasea, ultima până să iasă Ionel învățator. Dar, cu două-trei luni [înainte] de terminarea normalei, Ionel a fugit definitiv. A alergat popa prin toată țara până l-a găsit și l-a adus în sat unde s-a făcut „agricultor” și s-a însurat cu Marietta, care avea un copil din flori. Costel al popii n-a terminat nici el normala și am aflat că ajunsese sergent de

stradă la Balș. Ion al lui Velcu era, după tată, bulgar, nu știu cum se pripășise bulgarul în Dobrun, se însurase cu o fată frumoasă, brunetă, din neamul lui Gelelețu, și au avut copil pe Ion, care era și el un copil frumos, delicat și foarte simpatic; lui i se mai spunea și Ion „a lui factoru”, că Velcu avea camionetă cu două roți și aducea poșta de la Osica Mare sau de la Vlădueni. Mi-a spus fratele meu Ninel că atunci când Ninel, fiind ofițer, l-a întâlnit pe Ion a lu' Velcu care rămăsese în Dobrun, acesta îi spunea Domnu Ninel sau Domnu sublocotenent. Și Ninel, care păstra aceleași sentimente din copilărie, i-a spus „Ioane, mie să-mi spui Ninel, pe nume”. Iar Ion al lu' Velcu i-a răspuns, rușinat „Nu se cade, Domnule Ninel, fiindcă D-tră sunteți ofițer și eu nu sunt nimic”. Totuși, până la urmă, s-au regăsit ca în copilărie, spunându-și pe nume și s-au simțit amândoi foarte bine. Eu (Mimu) însă nu l-am mai întâlnit niciodată pe Ion a lu' factoru, băiatul acela atât de simpatic.

Fițu Vasilescu stătea la vreo cinci case de noi. Tatăl lui era agent la regia de tutun de la Vlădueni. Mama lui, Tulica, era spaima satului la ceartă. Să-l fi ferit Dumnezeu pe cineva să se gâlcevească cu ea. Sunt convins că nu era ea prea sănătoasă. Fițu, deși era destul de drăguț la față și cu un nas cârn, era rău și antipatic-ârțăgos. L-am întâlnit în anul 1945 la Sibiu, era bolnav de inimă. Era înșurat cu o focoașă sibiancă și avea și un copil de 6 ani, care-mi spunea „nașule”, fiindcă Tulica fusese cununată de Mămaia și Tătaia și probabil că Fițu așa îl învățase să-mi spună.

Ică era băiatul lui Nea Niță cârciumarul, la a treia casă de noi. Ică stătea mai mult la teighea, așa că era destul de fericit când putea să fugă la joacă. Avea strungăreață la dinți și putea să scuipe prin ea, subțire și la distanță. Era o fire mai rece dar oricând gata să se alieze cu Fițu la vreo răutate. Ion al Oanței era fiul unei văduve sărace și leneșe. Casa era acoperită cu coceni putreziiți. Ion avea totdeauna timp de joacă fiindcă era și el leneș și scăpase și de școală, nu știu prin ce mijloace. Am aflat că după un timp, când împlinise 18 ani, Ion plecase din Dobrun și ajunsese servitor pe undeva, pe Olt.

George Mateescu, căruia toată lumea îi spunea George al Catii, era un băiat bălai și inteligent. Ca elev al Liceului „Ioniță Assan” din Caracal, mi se pare că era printre premianți. Tatăl său avea cârciumă „mai la vale”, adică mai la mijlocul satului. George avea o distincțiune pe care o moștenise de la mama lui, Cati, de origine grecoaică – deși era blondă. El era mai rezervat în toate acțiunile celorlalți. Citea mult și ajuta pe tatăl lui la cârciumă. Dar nu avea niciun fel de afinitate cu

această îndeletnicire. L-am întâlnit prin anul 1937 în București, era funcționar la o instituție, dar îi dispăruse acea distincție din copilărie.

(Foi volante)

[Moșia și casa de la Dobrun]

Parte din moșia de la Dobrun care i se cuvenea Elenei Amărăscu (mama lui Magnificențius¹) a fost cumpărată de către fratele ei, Iorgu Amărăscu, și de către Marița Amărăscu – mama-mare a mea.

Mai apăruse amator să o cumpere și Marincea perceptorul, dar Zăbavă de la Caracal, socrul Elenei, a spus:

— Moșia să rămână în familie, să nu se înstrăineze.

Și așa a fost. Pentru aceste cuvinte, Mămaia a avut toată viața vorbe bune despre bătrânul Zăbavă.

Împărțirea despre care spun acum a s-a întâmplat după omorârea lui Unchiul Iorgu, nu la măritișul Elenei.

12 noiembrie 1982 (Foaie volantă)

[Ograda de la Dobrun]

Ograda noastră, zisă de pruni, din Dobrun, cuprindea o suprafață de cca 1 hectar și se găsea la poalele dealului, imediat sub conacul vechi, de unde putea fi supravegheată tot timpul anului. Era o plăcere s-o privești de sus, primăvara când era o mare de flori și toamna când începea tristețea frunzelor galbene. Vara era belșugul și iarna liniștea zăpezii curate.

În partea din fund se săpase, pe vremuri, un șanț care o separa de restul moșiei și se plantaseră măceși și arbuști cu țepi cu scopul de a o feri de cei care ar fi fost tentați să vină să fure. În timpul copilăriei mele, șanțul nu mai avea adâncime, ci doar o surpare a malurilor, care trecea aproape neobservat ca un simplu obstacol

¹ Teodor Niculescu (1876–1945), grafician și gravor cu extraordinară îndemânare, un excentric care proiectase un pod suspendat peste Oceanul Atlantic. Își luase pseudonimul Magnificențius Imperator Artis, sau Imperatorul Artelor Științifice. A fost o figură a timpului său, foarte înalt și voinic pentru acele vremuri (190 cm), extrem de cochet îmbrăcat în orice ocazie, preferând culoarea gri pentru costum, pantofi, cravată și o pălărie cu boruri largi de genul celor purtate de Buffalo Bill Cody. Petrecuse mai mulți ani în SUA. Era unchiul lui Silvan.

29 octombrie 1981

Amintiri din copilărie

Dobrunul e așezat la 4 km distanță de malul drept al Oltețului. Drumul Caracal-Balș merge paralel cu Lunca Oltețului și „dealurile”, cum numeam noi povârnișurile care mărginesc (geografic) câmpia înaltă a Romanașului. Dobrunul se înșira și el ca și alte sate în lungul drumului pe care locuitorii îl numeau „linie”. „Jeși diseară pe linie?”, adică pe drumul satului, sau „Fugiți, măi copii, de pe linie că vă calcă căruțele”. Pe „linie” am alergat și noi cu roatele unei biciclete vechi, demontată și fără lanț și fără roată dințată, și fără pedale, găsită în podul atelierului de reparat mașina de treierat, fără să știm cui o fi aparținut vreodată. Și ce muncă depuneam noi, cei trei frați și alți copii din sat până reușeam să montăm roțile pe un cadru lipsit de osii! Căutam crăci potrivite, rotunde, și așezam roțile, legându-le cu sfoară. Și-apoi, țin-te, nene, joacă: unul pe bicicletă iar ceilalți ținând echilibrul în stânga și în dreapta, până se rupeau surcelele și munca era luată de la capăt. Odată am găsit, însă, fier rotund potrivit și osiile au prezentat mai multă siguranță.

Locul de joacă era „linia” cuprinsă între conacul nostru din măgură și casa noastră din vale, sau numai până la fântână, adică circa 50 de metri. Coborârea de pe măgură se făcea în mare viteză și de multe ori se solda cu căderea celui de pe bicicletă, dacă vreunul dintre susținătorii lăturalnici nu fusese în stare să țină pasul cu accelerația vehiculului.

Prietenii de joacă erau, de obicei, Ionel al popii și Costea al popii, apoi venea Ion a lu' Velcu din colț („colț” era o uliță lăturalnică drumului principal), Fițu al Tulicăi, Ică al lui Nea Niță cârciumaru, Ion al Oanței, cel mai sărac din sat. Câteodată venea și George al lui Cati a lui Mateescu (acesta avea cârciumă).

Mă gândesc ce s-a ales din toți acești prieteni din verile frumoase din Dobrun? Ionel Dumitrescu, fiul popii Filip, a urmat școala normală, dar nu-i plăcea învățătura și o dată sau de mai multe ori a fugit de la școală și s-a înhăitat cu niște hoți, și nu știu ce isprăvi a făcut. Bietul popa Filip s-a luptat până l-a dus, cu chiu-cu vai, și mai ales cu plocoane la director, până în clasa a șasea, ultima până să iasă Ionel învățator. Dar, cu două-trei luni [înainte] de terminarea normalei, Ionel a fugit definitiv. A alergat popa prin toată țara până l-a găsit și l-a adus în sat unde s-a făcut „agricultor” și s-a însurat cu Marietta, care avea un copil din flori. Costel al popii n-a terminat nici el normala și am aflat că ajunsese sergent de

aglomerat de mă răcinișul crescut în dezordine. Șanțul avea acum aspectul unui val de apărare roman, tocit de vremuri, prin care pătrundeai doar prin anumite locuri unde mă răcinișul se rărise. În acest șanț ne adăposteam toamna de bătaia vântului când aduceam vitele să pască ultima iarbă, după ce miriștile erau pustiite, se uscaseră și nu rămăseseră decât bulgării arăturii.

În ogradă aveam pruni – de vară și de toamnă –, meri, corcoduși, gutui, duzi și peri. Doi peri păreau frați, aveau aceeași înfățișare de îmbătrânire și crescuseră din aceeași tulpină: unul era pădureț, iar celălalt, altoit, făcea niște pere ce semănau cu o tiroleză îmbrăcată în galben și cu șorțulețul roșu. Perii erau mai înalți decât casa și ne urcam greu în ei. Frunțele le doboram mai mult cu ciomagul azvârlit de jos sau aruncând cu cărămizi.

Pentru orientare, fiecare parte a ogrăzii purta o denumire: „spre colonel” (după vecin, colonelul Dobruneanu), „spre Ioniță a’ lui Șicuială” (un fin, tot vecin, care era și păzitor, dar care fura mai mult decât toți), „în vie” (fusesse pe vremuri vie pe care noi n-o mai apucaserăm), „la arie” (unde, câteodată, se treiera), „la părul pădureț” (un păr sălbatic ce părea mai mult stejar – frumos și mândru ca un monument al naturii, sub care se așeza masa la secerat, la treierat sau arat: se întindea prosopul apoi strachina cu supă de găină sau ciorbă de fasole, lingurile, pâinea și toate cele pregătite mesei). Nici n-am văzut un loc mai potrivit pentru așa ceva. Dar perele pădurețe erau mici și tari și niciodată nu le-am văzut galbene. Perii pădureți sunt rezistenți și au viață lungă și Maica mare (Mămaia) tot așa-i pomenise.

În anul când s-a început Primul Război Mondial prunii făcuseră atâta rod că se rupeau crăcile de încărcătură. Care întregi, în care se așezaseră păturile de la mașina de treierat, plecau încărcate cu prune. Se umpluseră buțile cu borhot și toate vasele mai mari de prin casă, și se mai așezau și pe rogojini. Când a început și „cazanul de țuică”, zi și noapte oamenii de pe lângă el umblau numai beți. Butoaietele se umpluseră de țuică în pivniță, dar n-am avut parte de ea fiindcă am plecat peste Olt și am părăsit conacul când au intrat nemții în țară pe la Turnu Roșu.

Când ne-am întors „din refugiul de peste Olt” am găsit casa vraieste: o spărseră țigani, finii noștri, furaseră tot și cu ocazia asta băuseră sau furaseră și toată țuica de prin butoaie, că n-am mai găsit nicio picătură. Pământul din pivniță era încă înnoit de țuica vărsată pe jos și nu puteai să stai mult timp că te îmbătai din miros.

11 februarie 1982

[Diminețile la Dobrun]

Îmi plăceau diminețile de la Dobrun. Soare mult, grădinița plină de flori îngrijite cu drag și pricepere de Mămaia¹. Când mă sculam, erau udate și parcă râdeau.

În rondul cel mare de la mijloc, ca un cerc, avea pe margine florile de bobidragi, iar spre centru tot felul de alte flori așezate după înălțime.

Florile îți dădeau o bună dispoziție iar aerul curat și roua de pe frunze o prospețime de viață.

La bucătăria care se afla în capătul de casă de peste bățatură se auzea cum fina Aurica, mama lui Lisandru, bătea putineiu. Mi se servea cana cu lapte pe care plutea smântână grosă și mi se aducea unt din cel proaspăt. Cana din care beam lapte era mai mare decât cele obișnuite și, deși avea pe ea un chip de fetiță drăgălașă, n-o puteam suferi fiindcă îmi amintea de când eram copil, că mă forța să beau laptele, tot, din această cană și mi se părea că e prea mult.

Silvan Ionescu (Foaie volantă)

Vineri, 29 ianuarie 1988

[Conacul lui Niculin Amărăscu din Dobrun și Mămaia]

Conacul lui Niculin Amărăscu era așezat pe movila de la extremitatea de sud a luncii Oltețului și la poalele câmpiei înalte a Caracalului (ale cărei povârnișuri locuitorii le numesc dealuri. Conacul avea vederea deschisă până în celălalt mal al Oltețului, unde, la patru kilometri depărtare, se afla satul Pârșcoveni. Măgura, așa numeau sătenii movila care despărțea satul Dobrun de cătunul Chilii, la începutul cărui se găseau casele vechilor clăcași ai boierului, care și după reforma lui Cuza rămăseseră ca învoitori, lucrând în dijmă pământurile rămase moștenitorilor lui Niculin Arămescu. Povestea mama că familia Niculin Amărăscu mai avusese 300 de pogoane de pământ la Hurezu, de care nu se mai interesa fiind „prea departe”, și fusese cotropit de țărani. Nu știu cine îi spunea „Niculine, poți să-ți iei pământurile din Hurezu că nu s-au împlinit 30 de ani de când țăranii, gășind pământul fără stăpân, l-au cotropit ei”. Și Niculin a răspuns: „Cât am aici în Dobrun îmi este de ajuns”.

¹ Maria Mihăescu (1861–1942), născută Amărăscu, în satul Dobrun, jud. Romanați (actualmente, jud. Olt) și decedată în același sat, bunica maternă a lui Silvan, poreclită Goguleasa de vecini după numele folosit frecvent pentru soțul ei, Ion (Gogu) Mihăescu.